

MASTERCLASS

IEDER MENS IS EEN BRON VAN KENNIS

DATUM: 12 mei 2016

GASTSPREKER: Reinier Schippers (voorzitter Maatschappelijke Opvang en GGZ-overleg van cliëntenbelang Amsterdam, coördinator congres Herstel Werk(t) en ervaringsdeskundige)

GESPREKSLEIDER: Renate Schepen (trainer Vrijwilligersacademie)

DOEL: bewustwording voor andere benaderingswijzen in de zorg voor elkaar en samen onderzoeken welke rol ervaringsdeskundigheid en herstel hierin kan spelen.

VERSLAG

Reinier vertelt over zijn achtergrond. Hoe hij zelf, nadat hij onder anders als cliënt bij de Jellinek Verslavingszorg ongeveer vijf jaar had gewerkt aan zijn herstel, eerst dacht dat hij een gat in zijn CV had. Maar rond 2008 realiseerde hij zich dat hij vijf jaar lang keihard had gewerkt en dat dit niet gezien moest worden als gat in de CV maar wellicht juist als toegevoegde waarde voor anderen. In eerste instantie is hij daarna als vrijwilliger gaan werken Cliënten Service Desk (CSD) bij Jellinek. Daar heeft hij een bijdrage geleverd aan het beleid rondom onverzekerden met als gevolg belangrijke aanpassingen in de wet- en regelgeving.

Tegenwoordig houdt Reinier Schippers zich - betaald en als vrijwilliger - bezig met het beïnvloeden van beleid rondom burgers in de meest kwetsbare posities. Het sleutelwoord voor hem is daarbij: 'samen'. Bovendien is hij actief in de weer om het beroep van ervaringsdeskundige in de zorg en het sociale domein op de kaart te zetten.

Terminologie

Wat verstaat Schippers eigenlijk onder ervaringsdeskundigheid?

"Ervaringsdeskundig sec is niets: de toepassing krijgt pas betekenis bij het vervullen van een specifieke rol. Bovendien kan je je op verschillende gebieden ontwikkelen tot ervaringsdeskundige. Momenteel is de term vooral bekend binnen de psychiatrie, maar in België wordt ook met ervaringsdeskundigheid gewerkt rondom armoede. Ervaringsdeskundigen kunnen ook werken op het gebied van migratie of duurzaamheid - waarbij het erom gaat dat je over ervaringskennis beschikt t.a.v. hoe je je eigen leven op vitale wijze kan vormgeven.

Voorwaarden om jezelf van ervaringskundig - samen met anderen - te ontwikkelen tot ervaringsdeskundige zijn specifieke handelingskennis - waarbij een afstand tot je eigen verhaal belangrijk is -, een bepaalde wederkerigheid (je weet te verbinden), dat je aan een deel van jezelf hebt gewerkt wat niet gemakkelijk is, én dat je die handelingskennis nu weet in te zetten. Dit kan ervoor het herstel van anderen bevorderen, mits je je eigen oplossingsrichting niet laat resoneren bij het advies dat je de ander geeft.

Maar wat is herstel dan?

Herstel is meer dan een uitkomstmaat van medisch handelen; het is een proces. Er is vrije ruimte nodig om te kunnen herstellen. Ervaringsdeskundigheid ontwikkel je door herstel-ondersteunend werken in de praktijk te ontwikkelen. Ervaringsdeskundigen en andere professionals moeten verbindingen aangaan. Deze ruimte kan ook ontstaan door minder regels of door regels te veranderen.

Bij bestuurders en andere beslissers in de zorg (o.a. verzekeraars en/of gemeente) moet het besef doordringen dat het nodig is om met ervaringsdeskundigen te werken om de kwaliteit van de zorg te verbeteren.

Wat is dan kwaliteit van zorg?

"Goede zorg is doelmatig, doeltreffend, patiëntgericht en voldoet redelijkerwijs aan de wensen en verwachtingen van patiënten. Deze laatste bijzin is essentieel, maar wordt vaak vergeten." Om wensen en verwachtingen ten aanzien van zorg en welzijn voor individuele burgers in een kwetsbare positie, te formuleren en te effectueren, kunnen ervaringsdeskundigen een belangrijke rol spelen.

Zorgen en kansen

Deelnemers delen hun zorgen en zien kansen. Bij Team Ed zijn mooie voorbeelden van hoe ervaringsdeskundigheid in het sociale domein wordt ingezet. Ook de zorg voor het achteruitgaan van de kwaliteit van zorg wordt gedeeld evenals de rol van bezuinigingen hierin. Ook komt ter sprake dat ervaringsdeskundigen zich soms niet gewaardeerd voelen omdat ze de juiste diploma's niet hebben of er onduidelijkheden zijn rondom de Verklaring Omtrent Gedrag (VOG). Soms zijn er vragen wanneer zij de juiste diploma's niet hebben.

Deelnemers delen in een levendige discussie hun visie op de zorgen en kansen voor ervaringsdeskundigheid. Voorbeelden daarvan zijn de kans op verbeteren van kwaliteit van zorg. Het gesprek gaat ook over verschillende opleidingen voor ervaringsdeskundigheid en het erkennen hiervan. Ook hier blijft een omslag in het denken van organisaties belangrijk. Evenals het zoeken naar een goede balans tussen

de inzet van ervaringsdeskundigheid en andere hulpverleners. Ook komt de zorg naar boven dat ervaringsdeskundigheid meestal onbetaald is en dat hulpverleners soms bang zijn voor verdringing op de arbeidsmarkt.

SWOT-analyse

In het tweede gedeelte van de masterclass zijn we de sterktes en zwaktes en kansen en bedreigingen van ervaringsdeskundigheid structureel in kaart gaan brengen a.d.h.v. een SWOT-analyse. In kleine groepjes is hard gewerkt. Dit resulteerde in de volgende lijst:

Zwaktes en bedreigingen

- terugval
- verdringing van professionals / bedreiging positie
- financiën
- het gevaar te betrokken te raken
- onderwaardering / betutteling
- emotionaliteit
- vooroordelen / mening van derden

Sterktes en kansen

- vertrouwen van de cliënt
- vaardigheidstrainingen / kennis
- herstel
- authentiek verhaal
- extra antenne
- empathie
- samenwerking / bundeling (1+1=3) / bruggen slaan

Herstel is de kern en opleiding, training, krachtenbundeling en organisatie zijn de randvoorwaarden om kansen (voor ervaringsdeskundigheid) te benutten. Verder wordt door een deelnemer opgemerkt dat emotionaliteit nu bij zwakte/ bedreiging staat, maar dat juist de kracht is als je die goed weet in te zetten.

Het gaat erom hoe we dit samen naar de praktijk vertalen (de praktijk is wat we doen). Een volgende stap was het congres Herstel werk(t)! op 19 mei 2016, waarin 12 toonaangevende organisaties op het gebied van zorg, welzijn en onderwijs hun krachten bundelden rondom ervaringsdeskundigheid en herstel in Amsterdam. Hoogtepunt op het congres was het formeel overhandigen van de Amsterdam Verklaring Ervaringsdeskundigheid.